

**МЕРЕЖИВО БЕЗЕЛІТАРНОГО СУСПІЛЬСТВА
АБО ПАВУТИННЯ ДЕЕКОНОМІЗАЦІЇ, ДЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА ДЕПОЛІТИЗАЦІЇ
Богачев Р. М.**

Національний технічний університет України «КПІ ім.І.Сікорського», м. Київ

В світі панує взаємодія всього зі всім і пізнавати крім цього нічого. Людина – це сукупність взаємозв'язків та відносин, в яких вона приймає участь. Розумне суспільство складається з розумних людей. Саме тому, які взаємовідносини – така й людина, яка людина – таке й суспільство, яке суспільство такі й взаємовідносини. Як забезпечити нормальні взаємозв'язки та взаємовідносини нормальної людини у нормальному суспільстві?

Сучасний світ – це, безумовно, глобальне та локальне переплетіння взаємозв'язків, але перелетіння або гармонійне, або механічне...

В цих нових умовах по-новому потребує розпредметнення та актуалізації вислів Платона: *«Роби свою справу та пізнай самого себе»*, в якому кожна з частин по-перше, включає та розкриває іншу, взаємовизначає та взаємопереходить одна в одну, охоплює індивідуальну та створює суспільну основу гармонізації прав, обов'язків та відповідальності людини-людей-суспільства.

По-друге, в контексті так званого «золотого правила» *Як хочете, щоб люди вчиняли відносно вас, так і ви чинить відносно них* в ритміці відображення **Досвід-Теорія-Практики** забезпечує гармонізацію індивідуальних та суспільних процесів пізнання та творчості завдяки актуалізації суспільної здатності до цілепокладання – потенціювання та актуалізації суспільством належних концептів «інакше можливого», встановлення єдиної основи та міри людського обов'язку, суб'єктності суспільства та солідарної взаємовідповідальності кожного-багатьох-всіх при переході від суб'єкт-об'єктних до суб'єктісно-субектних суспільних взаємозв'язків та відносин.

Роби справу, дій, пізнавай себе та по людському стався до всіх інших людей - це як прості та зрозумілі мантри переходу від суб'єкт-об'єктного основного відношення (примусу, тиску, гноблення тощо) до суб'єктісно-суб'єктного взаємозв'язку, взаємодії, взаєморозуміння, взаємовідчуття, взаємодопомоги. Все просто! Постає питання: а чому причина чому результати протилежні?

Кожна справа людини, суспільна активність, діяльність загалом «запліднені» творчістю. Але в той же час **сама діяльність є амбівалентною**: з одного боку, сутністю виступає *творчість у дійсності співпадіння векторів істини-добра-краси-корисності та існування діяльнісних проявів кожного-багатьох-всіх*, а з іншого – у реальності проявів векторів *брехні-зла-потворності-шкоди та скіння як перетворених – а краще: спотворених*, – форм діяльнісних проявів людини: *біологізму, суб'єктивізму та солідаризму*.

Саме тому *пролетар* вже в Новий час в нелюдських умовах стає «зрілою» формою раба. Саме в умовах поганих економічних взаємозв'язків після буржуазної революції 1688 року в Англії описаних в творі Адама Сміта «Багатство народів» формується наука **Економіка**, як матриця закономірностей формування *людини економічної*.

Відповідно потому *працівник* у XIX столітті стає маргінальною бо транзитивною формою переходу від раба до громадянина в громадянському суспільстві. Після наполеонівських війн на тлі загострення суспільних антагонізмів та необхідності перетворення «небезпечних класів» та неорганізованого населення у продуктивних працівників постає наука про погані соціальні взаємозв'язки – **Соціологія** (Огюст Конт), як матриця закономірностей формування *людини суспільної*.

Нарешті в кінці XIX та початку XX століття закладаються підвалини вирішення проблематики переходу від пересічного громадянина до людини повністю усупільненої, людини творця. Як наука про погані власні взаємозв'язки та відношення між державою та суспільством формується **Політологія**.

Саме ці три науки складають основу сучасної царини Суспільних наук. Ніби теж все

просто: тільки *творець* у всі часи – є нормальною людиною, на жаль, здебільше не в людських умовах людського суспільства. Саме у творчості як у «корисному здійсненні блага через істину у красі» геніями й досконалістю мають потенціал стати та актуалізуватися кожен-багато-всі.

Тільки творчість як відношення кожного зі всіма, що є опосередкованим багатьма, має основою суб'єктісно-суб'єктного суспільного відношення. Так постає СПІВТВОРЧИСТЬ КОЖНОГО-БАГАТЬОХ-ВСІХ, людини з людством, в процесі відтворення-творіння-створення минушого-сущого-прийдешнього у ритміці Досвід-Теорія-Практики. Саме у Досвіді виникає Інформованість, що забезпечує Світосприйняття та завдяки процесам Знання-Пізнання стає Теорією. Так формується цілісний Світогляд, що актуалізується в усвідомленій діяльності, в Практиках Світорозбудови – Світоперетворення – Світовідтворення постає КРЕАТОСФЕРА.

В той же час, в іншому напрямі, вислів «ідея стає матеріальною силою, коли вона оволодіє масами» вбачається неадекватним та неправильним перекладом: оволодіння – це один з модусів примусу, тиску, суб'єкт-об'єктного відношення (Б.В.Новіков) загалом. Ідея має бути «освоєна» творчо та історично: в діалектичній єдності Спів-Творчості та Спадкування.

А інакше, перетворені форми людських взаємодій: *біологізм, суб'єктивізм та солідаризм*, - створюють простір соціальної міфотворчості, в якому як у павутинні суб'єкт-об'єктних відносин, у вузлах знаходяться індивідуальності з Мозаїчною свідомістю: *Формосприйняттям, Світохімеризацією, Світоспотверенням* в режимі **ЗВИТТЯ, Світопроїдання**.

Крім того, в суспільствах Сходу, Азії та Африки досі немає основного «цивілізаційної прешооснови» – немає «цивілізованого» ринку, немає громадянського суспільства, немає політичної сфери. Тільки в європейській моделі соціальний індивід співпадає з фізичним індивідом. В Китаї соціальний індивід – це клан, в арабській традиції – плем'ям, в Індії – каста, а в славянській – община, МІРЬ. Тобто колектив.

Саме тому європейська традиція англо-саксонського універсалізму не здатна запропонувати відповідний інструментарій розвитку. Саме тому нацистська Німеччина вже з самого початку була приречена, як з історичною необхідністю є приреченим весь «цивілізований» світ, що абсолютизує суб'єкт-об'єктні відносини та стосунки. Стосунки, що заперечують потенційну рівність кожного-багатьох-всіх, людини-людей-людства загалом.

На жаль, не краще й зараз. За останні 20-30 років ми спостерігаємо перетворення політичної сфери в комбінацію шоу-бізнеса та адміністративної системи, тобто поступову ДЕПОЛІТИЗАЦІЮ; незграбна політика мультикультуралізму та мігранська криза, зубожіння населення та скасування соціальних стандартів є свідченням перманентної ДЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ; нарешті, свавілля фінансизму зумовлює тотальну ДЕЕКОНОМІЗАЦІЮ щодо можливості збалансування розвитку та гармонізації суспільного відтворення, взаємопереходу Виробництва та Споживання у сфері Обміну.

Саме «криза кризового способу життя» сьогодення є найкращим свідченням такого суспільного ЗВИТТЯ. Чому так? Що робити?

Вирішення накопичених та самозростаючих проблем сьогодення потребує нових рішень, нових підходів... нової дисципліни. І.Валерштайн спробував запропонувати Світ-системний аналіз. Напрямок правильний, але інструментарій недостатній.

На нашу думку, треба повернутися до першоджерел: за класиками, тільки ЖИТТЯ МАЄ ЗНАЧЕННЯ.

Тільки **діалектична логіка** універсальної унікальності та унікальної універсальності, розмаїття єдності та єдності багатоманітності стає основою поставання нового основного суспільного відношення – *суб'єктісно-суб'єктного*, – та організації життя через сходження від РОЗУМІННЯ ЖИТТЯ через ЖИТТЯ–В–РОЗУМІННІ до ЖИТТЯ РОЗУМІЮЧОГО.

Саме **діалектична логіка в контексті творчого підходу** дає інструментарій та мову формування нової моделі «інакше-можливого» суспільства та реальності загалом, в якій

суспільне цілісне, гармонійне – тобто етичне, естетичне, корисне, істине тощо, – стає мереживом **ЖИТТЯ РОЗУМІЮЧОГО** як всезагальної форми СПІВбуття, *событийствовання* (рос.) (Г.С. Батищев) та СПІВтворчості, в якому немає місця суб'єкт-об'єктній елітарності: *еліта це кожен–багато–всі*.

Тільки в мереживі суспільної «взаємодії всього зі всім» відбувається гармонійний, цілісний взаємоперехід особистості, колективності та суспільності. Тільки так постає усупільненість дійсної людини та дійсне людяне суспільство, які опосередковані колективністю. Тільки так постає СУСПІЛЬНА ІСТОРИЧНА СУБ'ЄКТНІСТЬ кожного-багатьох-всіх, людей – народів – людства.

Надлишковість (избыточность, рос.) стає принципом організації життя.

Невичерпність та *Нестримність* стають індикаторами життєздатності, корелятом пасіонарності (Л.М. Гумільов) та невичерпності *мережевості* як повноти своєрідності, самостійності та самодіяльності у тотальній універсальній взаємодії кожного-багатьох-всіх.

Мереживо суб'єктнісно-суб'єктних відносин стає формою всезагальної взаємодії, простором *живого спілкування* та *промислювання буття*, дійсного життя **БЕЗЕЛІТАРНОГО СУСПІЛЬСТВА. Життя розуміючого. Креатосфери.**

Здетоновані розвитком сутнісних сил людини-людей-людства, вони актуалізуються в процесі трансценденції, трангресії кожного-багатьох-всіх та потенціюють **ДОСКОНАЛІСТЬ** людини-людей-людства як цілковиту **ЗАВЕРШЕНІСТЬ**, спрямовану у **НЕЗАВЕРШИМІСТЬ**.

Саме час, зробити сутнісний крок, дати відсіч на виклик світу соціальної мімікрії та суспільної містифікації та суб'єкт-об'єктного основного суспільного відношення загалом.... Це й стане дійсним святом людяності, суспільності та всевітності загалом.

ІСТОРИЧНА ПАРАДИГМА ДОСЛІДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ (ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ)

Бойченко М. І.

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київський університет права НАН України, м.Київ*

Сфера освіти постає як спеціальний об'єкт дослідження не лише для педагогіки, але й для філософії освіти. При цьому філософія освіти може використовувати різні підходи до освіти, зокрема, розглядати її у синхронічному зрізі, або ж у діахронічному зрізі. У першому випадку на перший план виходять системні, структурні, функціональні характеристики освіти, а у другому усі вони розглядаються також у динаміці – більше того, історичний підхід передбачає, з точки зору філософії освіти, не просто виявлення історичних фактів, релевантних до теми освіти, але виявлення серед цих фактів причинових, функціональних та системних зв'язків. Історична парадигма дослідження освітньої сфери має базуватися на філософській концептуалізації умов утворення, особливостей функціонування системи освіти, основних завдань системи освіти і основних засобів для їхнього досягнення, ціннісних аспектів як самого освітнього процесу, так і управління ним, а також його дослідження і методології його пізнання. Усе це має здобувати у історичних дослідженнях освіти фактологічну перевірку, підтвердження або спростування.

Жодне історичне дослідження освіти не є просто пошуком, фіксацією і упорядкуванням історичних фактів – натомість такі польові дослідження завжди мають під собою явну чи латентну концептуальну налаштованість дослідника. Тут включається правило герменевтичного кола: для того, щоби зрозуміти деталі, необхідно мати попередньо загальне уявлення про ціле. Тобто, історик освіти має знати, якого роду факти він шукає, адже насправді кількість потенційних історичних фактів, як і потенційних фактів у інших науках величезна, практично невичерпна – актуальними з них стануть лише ті, які будуть відібрані і зафіксовані як такі, що відповідають певним критеріям. До таких критеріїв